

انديشگده تدبير انرژی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

هزینه تأمین هر متر مکعب گاز طبیعی در ایران

اسفند ۱۴۰۲

تحلیل ۲۲۰ صورت مالی برای یافتن پاسخ یک سوال کلیدی

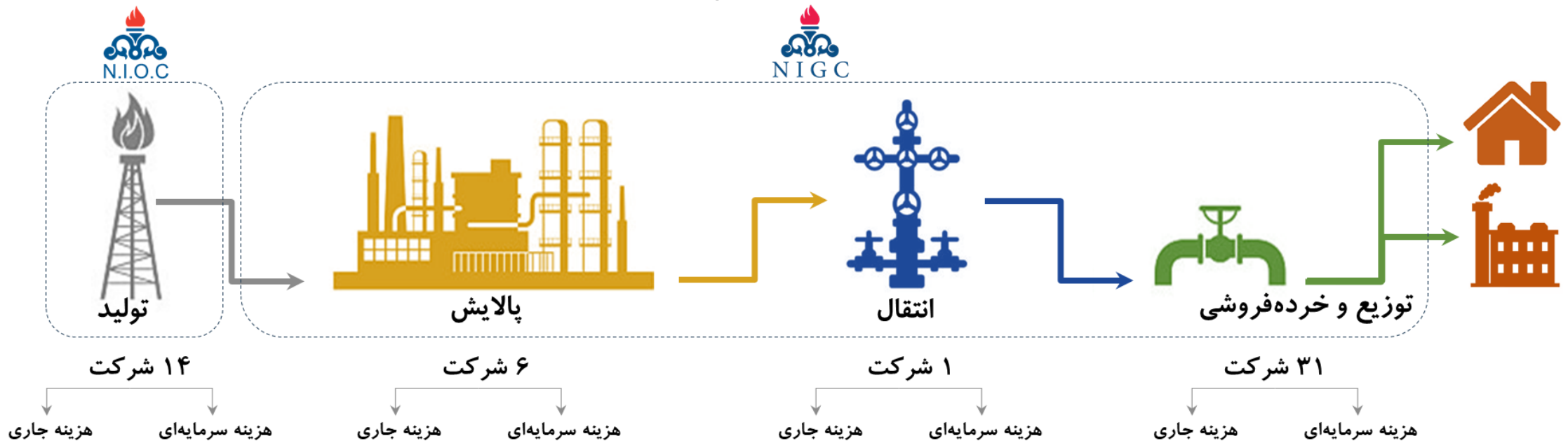

انديشگده تدبير انرژي
اتاق بازرگاني، صنايع، معادن و کشاورزي کرمان

• با توجه به سهم بیش از ۵۰٪ گاز طبیعی در سبد عرضه انرژی اولیه و مصرف نهایی انرژی، یافتن پاسخ سؤال «هزینه تمام شده تأمین انرژی در ایران» بیش از هر حامل انرژی دیگری مستلزم شفاف کردن هزینه‌های تأمین گاز طبیعی است.

• زنجیره تأمین گاز طبیعی در ایران به صورت کلی شامل ۴ بخش اصلی است که تولید گاز در اختیار شرکت ملی نفت (از طریق ۱۴ شرکت زیرمجموعه) و بخش‌های پالایش تا خرده‌فروشی در اختیار شرکت ملی گاز (از طریق ۴۱ شرکت زیرمجموعه*) می‌باشد. تحلیل حاضر با هدف پاسخ به سوال بالا در بخش گاز طبیعی و بر اساس تحلیل صورت‌های مالی ۵۵ شرکت فعال در زنجیره گاز طبیعی در بازه ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ انجام شده است. همچنین هزینه‌ها در هر بخش به «سرمایه‌ای» و «جاری» تفکیک شده است.

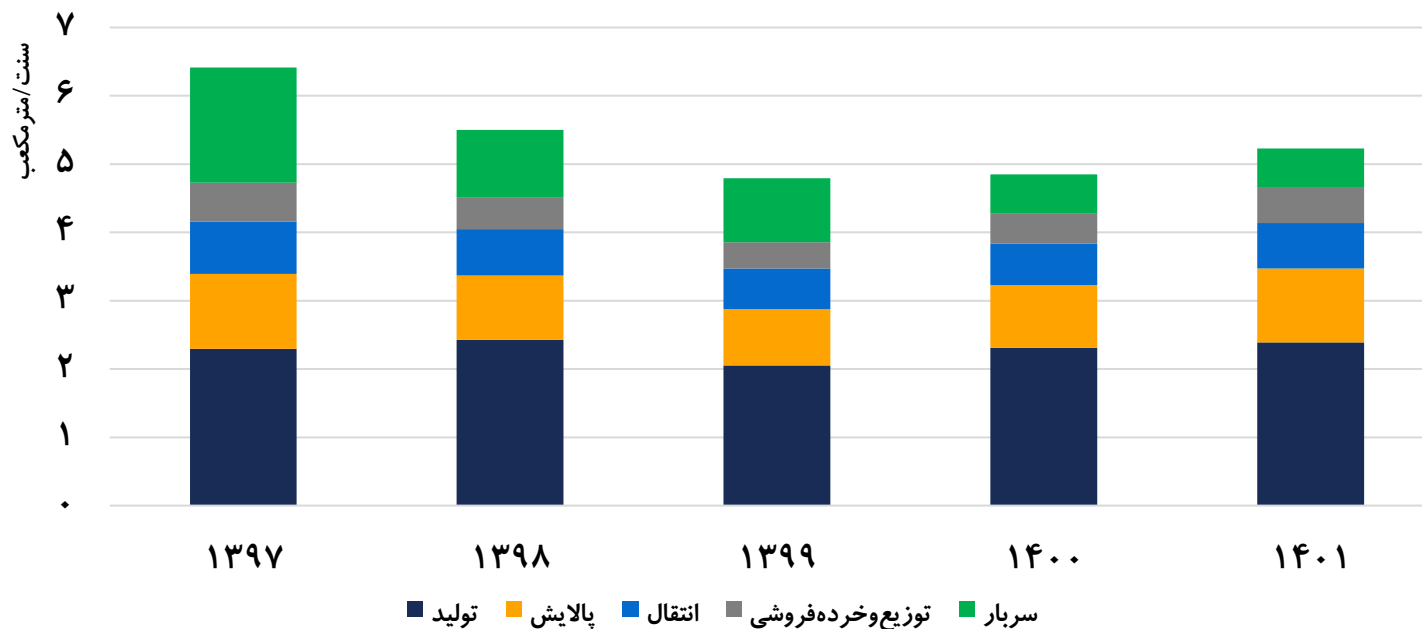
شماتیک زنجیره تولید تا مصرف گاز طبیعی و تعداد شرکت‌های فعال

۵.۴ سنت؛ میانگین مجموع هزینه هر متر مکعب گاز در ۵ سال اخیر

با نگاهی گذشته‌نگر و مبتنی بر صورت‌های مالی، تأمین هر متر مکعب گاز طبیعی در ۵ سال اخیر به طور میانگین هزینه‌ای حدود ۵.۴ سنت* داشته است. حدود ۴۳٪ از این ۵.۴ سنت مربوط به هزینه تولید از میدین پارس جنوبی و سایر میدین گازی، ۲۰٪ مربوط به هزینه‌های سرمایه‌ای و جاری پالایشگاه‌ها و مابقی هزینه‌ها از انتقال تا خرده‌فروشی و حدود ۲۰٪ نیز هزینه سر بار پالایش تا خرده‌فروشی می‌باشد.**

مجموع هزینه تأمین هر متر مکعب گاز در ۵ سال اخیر

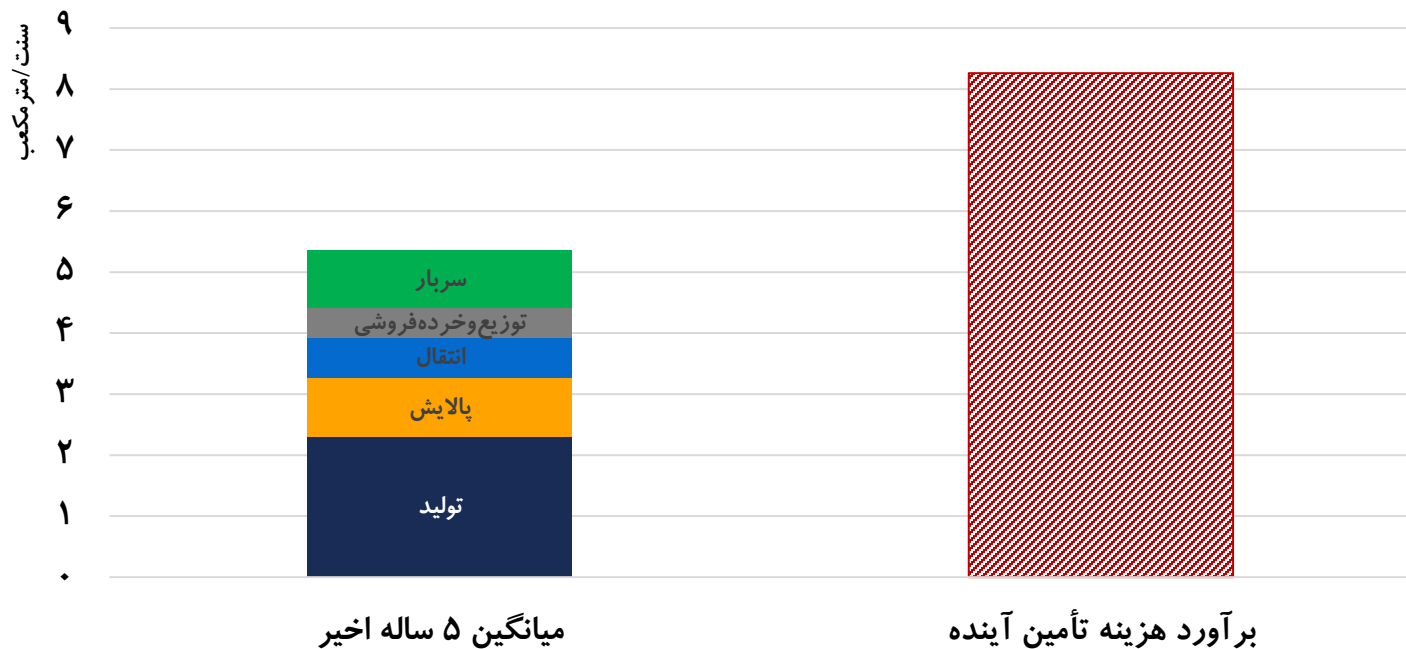
* مفروضات اصلی: مجموع هزینه سرمایه‌گذاری ۱۴۰ میلیارد دلار با طول عمر ۲۵ ساله، نرخ تسعیر ارز معادل میانگین نرخ نیما
 ** طبیعی است که با لحاظ محصولات جانبی (میعانات گازی، اتان و LPG)، هزینه واحد سرمایه‌گذاری در گاز طبیعی تعدیل خواهد شد.

۵۰٪ هزینه بالاتر در آینده؛ برای حفظ و توسعه ظرفیت فعلی تأمین گاز

مجموع هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای انجام شده از گذشته تاکنون با هدف رسیدن به ظرفیت روزانه فعلی حدود ۱ میلیارد مترمکعبی انجام شده است. اما با توجه به نیاز سرمایه‌گذاری ۷۱ میلیارد دلاری اعلام شده* برای توسعه ظرفیت فعلی تولید به حدود ۱.۵ میلیارد مترمکعب، هزینه تمام شده هر مترمکعب گاز از حدود ۵.۴ سنت به حداقل ۸.۳ سنت** افزایش پیدا خواهد کرد.

مقایسه هزینه تمام‌شده ۵ سال اخیر با هزینه لازم برای توسعه ظرفیت فعلی در آینده

* با فرض اینکه عدد اعلام شده صرفاً مربوط به مخارج سرمایه‌ای باشد.
 ** مفروضات اصلی: هزینه سرمایه‌گذاری مورد نیاز ۷۱ میلیارد دلار، هدف گذاری تولید روزانه گاز غنی ۱.۵ میلیارد مترمکعب و جلوگیری از کاهش ۵۰ درصدی تولید از میدان پارس جنوبی، نرخ تنزیل ۱۰٪ و دوره عمر ۲۵ سال

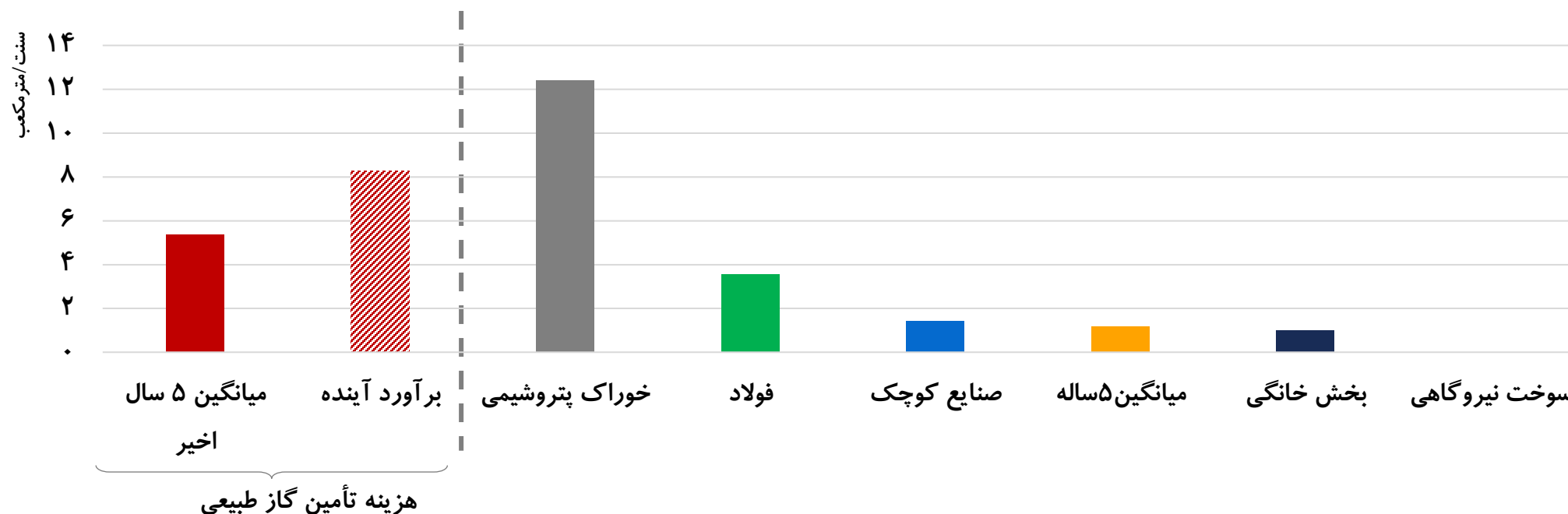
مقایسه هزینه تمام شده با قیمت فروش به بخش‌های اصلی

تأمین هر مترمکعب گاز طبیعی با هزینه‌ای حدود ۵.۴ سنت در حالی بوده به طور میانگین این گاز در داخل کشور با قیمت ۱.۱ سنت/مترمکعب* فروش رفته و حدود دو سوم این گاز به مشترکین خانگی و نیروگاهی به ترتیب با قیمت حدود ۱ سنت و حدود ۰ فروخته شده است! همچنین با توجه به تغییر مبنای قیمت گذاری نرخ خوراک پتروشیمی از سال ۹۵ و از طرفی جهش شدید این نرخ در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، فاصله‌ای در حدود ۷ سنت به ازای هر مترمکعب بین هزینه تأمین و میانگین ۵ ساله نرخ فروش به پتروشیمی‌های خوراک گازی وجود داشته است.

مقایسه هزینه تأمین هر متر مکعب گاز با قیمت فروش به بخش‌های اصلی مصرف کننده

میانگین ۵ ساله ۱۳۹۷-۱۴۰۱

* میانگین وزنی

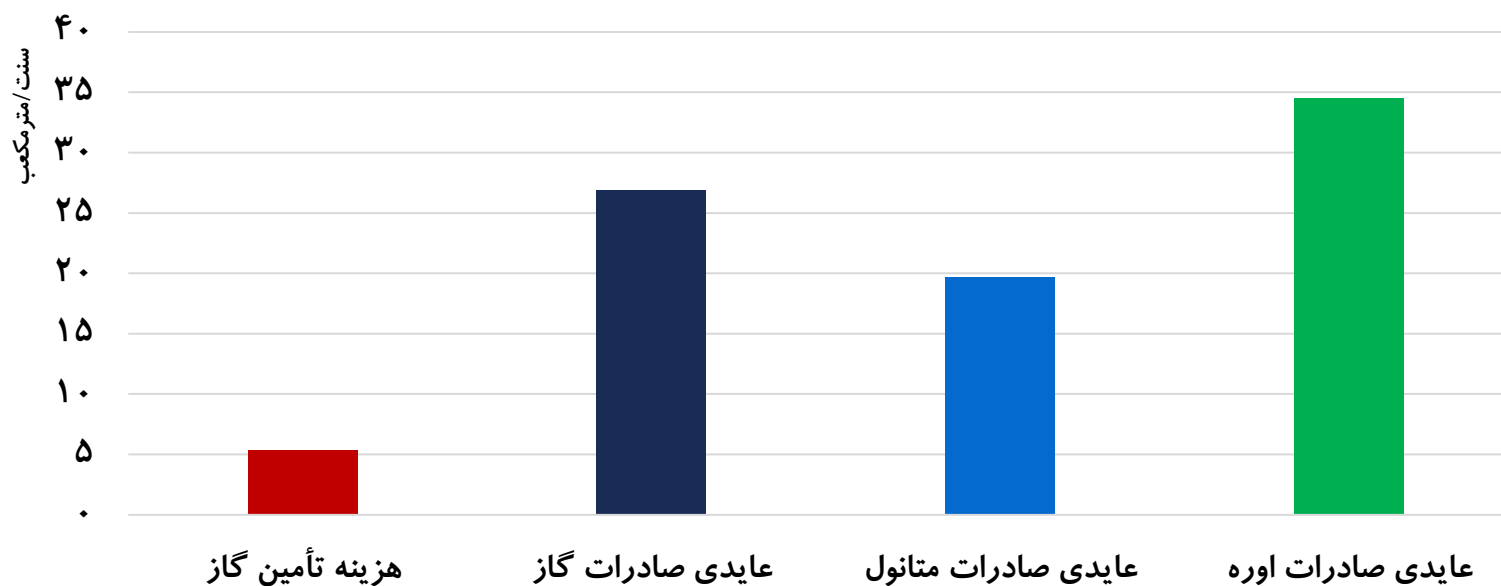
مقایسه هزینه تأمین با عایدی صادرات گاز، متانول و یا اوره

از طرفی هزینه تأمین هر مترمکعب گاز را می توان با حداقل ۳ گزینه ایجاد ارزش افزوده از گاز مقایسه کرد. به طور کلی در ۵ سال اخیر کمتر از ۱۰٪ از گاز طبیعی کشور در قالب قراردادهای صادرات گاز از طریق خط لوله و یا با تبدیل به اوره و متانول (دو محصول اصلی و پایه پتروشیمی و نزدیک به گاز طبیعی در زنجیره فرآوردهای پتروشیمی) صادر شده است. با در نظر گرفتن ضریب تبدیل گاز طبیعی به متانول و اوره، میانگین عایدی حاصل از این ۳ گزینه حدود ۵ برابر هزینه تأمین این گاز بوده است.

مقایسه هزینه تأمین هر متر مکعب گاز با عایدی ۳ گزینه ارزش آفرینی از گاز طبیعی

میانگین ۵ ساله ۱۳۹۷-۱۴۰۱

* منظور از «عایدی» کسر هزینه احداث واحد تولید متانول/اوره و یا خط لوله صادرات مستقیم گاز از درآمدهای صادراتی این محصولات است.

فروش دو سوم گاز طبیعی با نرخ یک دهم هزینه تأمین گاز!

انديشگده تدبير انرژي
اتاق بازرگاني، صنايع، معادن و کشاورزي کرمان

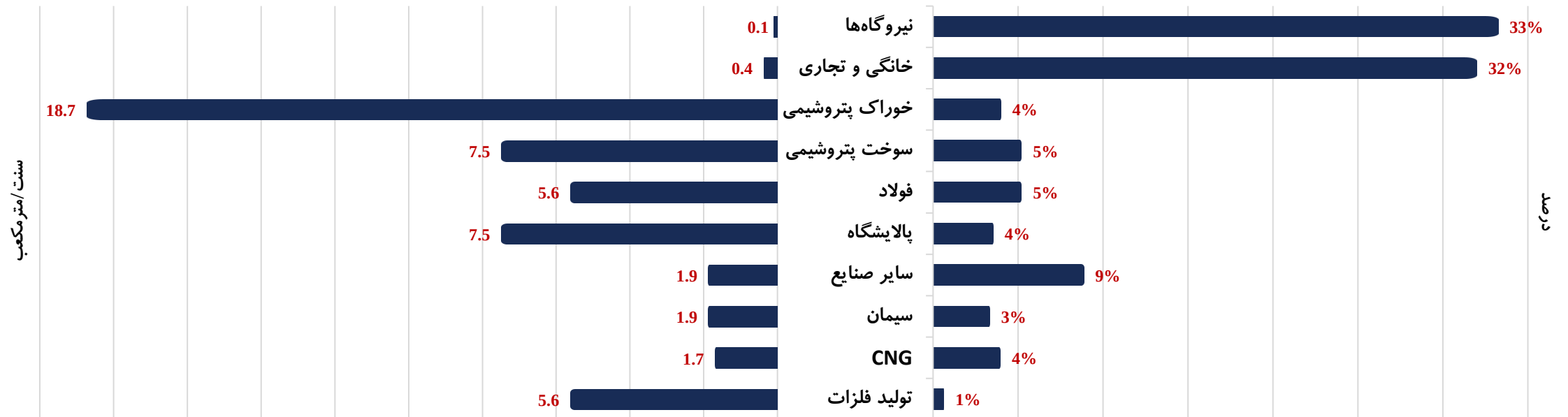
در حالیکه هزینه تأمین هر متر مکعب گاز معادل ۵.۴ سنت بوده، اما به طور میانگین در سال ۱۴۰۱ این گاز در داخل کشور با قیمت ۲.۱۷ سنت/مترمکعب* فروش رفته است. همچنین درحالی که حدود دو سوم گاز طبیعی در بخش‌های خانگی و نیروگاه‌ها مصرف می‌شود، اما قیمت این دو بخش به طور میانگین یک دهم هزینه تأمین گاز بوده است!

مقایسه بخش‌های مصرف‌کننده گاز طبیعی در سال ۱۴۰۱

از نظر قیمت و سهم از مصرف

قیمت گاز طبیعی

سهم از مصرف گاز طبیعی

* میانگین وزنی

اندیشکده تدبیر انرژی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

درباره اندیشکده:

اندیشکده تدبیر انرژی در دی ماه سال ۱۳۹۷ به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان به منظور اثر بخشی بر اصلاح حکمرانی انرژی کشور از طریق آگاه‌سازی، ایجاد سرمایه اجتماعی، آسیب شناسی مسائل حوزه سیاست گذاری، تولید محتوای کارشناسی و قابل اتکا و ارائه راهکارهای لازم به تصمیم گیرندگان، تاسیس گردیده است.

 eptt.ir@gmail.com

 034-3244232

 034-32483374